

**1016** (2021-2022) – Nr. 1  
ingediend op 17 november 2021 (2021-2022)

## **Verslag van de gedachtewisseling**

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,  
Financiën, Begroting en Justitie  
uitgebracht door Maurits Vande Reyde

over het eindrapport  
van de projectgroep Sociale correcties  
in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging

*Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:*

*Voorzitter:* Steven Vandeput.

*Vaste leden:*

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;  
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;  
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;  
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;  
Celia Groothedde, Björn Rzoska;  
Ludwig Vandenhove.

*Plaatsvervangers:*

Liesbeth Homans, Lorin Parys, Sarah Smeyers, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;  
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;  
Jo Brouns, Stijn De Roo;  
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;  
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneekhout;  
Bruno Tobback.

*Toegevoegde leden:*

Jos D'Haese.

## INHOUD

|      |                                                                                                                                      |    |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I.   | Toelichting door Koen Algoed, covoorzitter van de projectgroep Sociale correcties .....                                              | 4  |
| II.  | Bespreking .....                                                                                                                     | 6  |
| 1.   | Vragen en opmerkingen van de leden .....                                                                                             | 6  |
| 1.1. | Tussenkoms van Maurits Vande Reyde .....                                                                                             | 6  |
| 1.2. | Tussenkoms van Björn Rzoska .....                                                                                                    | 6  |
| 1.3. | Tussenkoms van Koen Van den Heuvel .....                                                                                             | 7  |
| 1.4. | Tussenkoms van Philippe Muyters .....                                                                                                | 7  |
| 2.   | Repliek van Koen Algoed, covoorzitter van de projectgroep Sociale correcties .....                                                   | 8  |
|      | Gebruikte afkortingen .....                                                                                                          | 10 |
|      | Bijlage: zie de <a href="#">dossierpagina</a> van dit document op <a href="http://www.vlaamsparlement.be">www.vlaamsparlement.be</a> |    |

Op 26 oktober 2021 werd in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie een gedachtewisseling gehouden over het rapport van de projectgroep Sociale correcties in het kader van de Vlaamse Brede Heroverweging (VBH).

De VBH beoogde een grondige doorlichting van alle uitgavenposten en, waar relevant, kostendekkingsgraden binnen de Vlaamse begroting om de kwaliteit van de publieke financiën te verbeteren op het vlak van efficiëntie en effectiviteit. De VBH moest leiden tot een structurele verankering van beleidsevaluaties en uitgaven-toetsingen in het beleids- en begrotingsproces.

Meer informatie is terug te vinden op de [dossierpagina over de VBH](https://www.vlaamsparlement.be/dossierpagina-over-de-vbh) op [www.vlaamsparlement.be](https://www.vlaamsparlement.be). De dossierpagina bevat de rapporten van de diverse projectgroepen en de eindrapporten van de stuurgroep die de werkzaamheden overkoepelde en aanstuurde. Deze documenten zijn ook te consulteren op de website van het Departement Financiën en Begroting: <https://fin.vlaanderen.be/de-vlaamse-brede-heroverweging-vbh/>.

De VBH voorzag naast tien projectgroepen die een bepaald beleidsdomein bekeken ook een organisatiebrede projectgroep Sociale correcties, om een samenhangend overzicht te bieden van de diverse sociale toeslagen en kortingen.

De gedachtewisseling vond plaats in aanwezigheid van Koen Algoed, covoorzitter van de projectgroep Sociale correcties en secretaris-generaal van het Departement Financiën en Begroting.

Het rapport van de projectgroep Sociale correcties en de presentatie van Koen Algoed zijn terug te vinden op de [dossierpagina](https://www.vlaamsparlement.be/dossierpagina) van dit document op [www.vlaamsparlement.be](https://www.vlaamsparlement.be).

## **I. Toelichting door Koen Algoed, covoorzitter van de projectgroep Sociale correcties**

*Koen Algoed* wijst erop dat de projectgroep Sociale correcties, anders dan de tien andere projectgroepen van de VBH, beleidsdomeinoverschrijdend is. Dat uitte zich ook in de samenstelling van de projectgroep, waaraan elk betrokken beleidsdomein kon deelnemen.

Een eerste doelstelling van de projectgroep was om een goed zicht te krijgen op de bestaande sociale correcties en hun effecten. Leiden ze tot fenomenen zoals een inkomens-, armoede- of participatieval? Een tweede fase van het onderzoek bestond erin om na te denken over de mogelijkheid om sociale correcties met een gelijkaardig opzet te bundelen en de verschillende inkomensconcepten te harmoniseren.

Een dergelijke oefening veronderstelt volgens de spreker een gedeelde definitie van het concept 'sociale correcties'. De projectgroep koos als definitie voor "alle regelingen die gelieerd zijn aan de hoogte van het inkomen of een statuut (zoals werkloosheid, bijzonder statuut in ziekteverzekering), die bovenop of naast de generieke regelingen komen". Als voorbeeld geeft de spreker de sociale toeslagen in de kinderbijslag, die bovenop de basistoelagen komen. In principe vallen ook de fiscale uitgaven onder die definitie, maar die werden hoofdzakelijk behandeld in de projectgroep Financiën en Begroting.

Verder wilde de projectgroep ook de interacties van sociale correcties met regelingen van andere overheden analyseren. Een voorbeeld hiervan zijn eventuele interacties tussen het Vlaamse groeipakket en de federale fiscale uitgaven voor kinderen ten laste in het kader van de gezinspolitiek.

Koen Algoed licht vervolgens de werkwijze van de projectgroep toe. Aan de diverse betrokken beleidsdomeinen werd gevraagd om de bestaande sociale correcties op te lijsten en hun determinanten in kaart te brengen (wat triggert de sociale correcties?). De focus lag op 2019 en 2020, omdat het interessant is om over tijdsreeksen te beschikken maar ook omwille van mogelijke vertekeningen in 2020 ten gevolge van de coronacrisis. Verder werd aan de beleidsdomeinen gevraagd bestaande onderzoeken en evaluaties te bezorgen.

Het in kaart brengen van de sociale correcties vergde volgens de spreker meer tijd dan verwacht. Op 7 juni 2021 kwam de projectgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de verschillende beleidsdomeinen en externe experts professor Bérénice Storms van de Universiteit Antwerpen en professor emeritus Jozef Pacolet van het HIVA (KU Leuven), voor het eerst samen. Tijdens die bijeenkomst werd gedebatteerd over de definiëring van sociale correcties en de scope van het onderzoek. Daarbij werd bijvoorbeeld besloten om het basispakket binnen het groeipakket niet als sociale correctie op te nemen. Aangezien de projectgroep begin juli een rapport aan de stuurgroep VBH diende over te maken, bevat het rapport vooral een beschrijving van de sociale correcties. Dit rapport werd gevalideerd op een tweede vergadering van de projectgroep, op 29 juni 2021.

Het rapport van de projectgroep bevat 47 sociale correcties, op basis van de beschikbare data. De detailinformatie over deze maatregelen is terug te vinden in het eindrapport. De spreker toont een tabel waaruit blijkt dat de sociale correcties als geheel een budgettaire massa van 2,5 à 2,6 miljard euro vertegenwoordigen. Het grootste deel daarvan, meer dan 2 miljard euro, heeft als determinant het inkomen van de begunstigden. Dat beeld is volgens de spreker enigszins vertekend, omdat deze bedragen ook leningen bevatten. Die worden in principe terugbetaald en vallen buiten de begroting. Maar desondanks hebben ze ook repercussies op de begroting, in de vorm van rente-uitgaven of bij niet-terugbetaling. Het grootste aantal sociale correcties is statuutgebonden (24) of gemengd (statuut en inkomen), maar deze zijn eerder beperkt qua budget.

Koen Algoed geeft aan dat sociale correcties de vorm aannemen van kortingen, leningen, openbardienstverplichtingen (bijvoorbeeld inzake water en elektriciteit), toeslagen en premies of verzekeringen. Hij wijst erop dat dit overzicht abstractie maakt van specifieke coronamaatregelen zoals de water- en energiepremie in 2020. Verder werd bij gebrek aan data geen rekening gehouden met de openbardienstverplichtingen van De Lijn, evenmin als met sociale huur of de inkomensgerelateerde tarieven in de kinderopvang.

De spreker geeft toe dat de projectgroep nog niet verder is geraakt dan het catalogeren van de sociale correcties en nog niet aan de analyse is toegekomen. Het blijft echter de bedoeling om ook die analyse uit te voeren. Daartoe suggereerden de externe experts om aansluiting te zoeken bij het Belmodproject, dat voor zijn vervolgtraject van het microsimulatiemodel van de FOD Sociale Zaken op zoek is naar (academische) partners. In Belmod worden data van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid, fiscale gegevens en het kadaster gecombineerd. De meerwaarde van dit project bestaat er volgens de spreker in dat door de relevante Vlaamse sociale correcties in Belmod te programmeren, men hun samenhang met de federale maatregelen kan bekijken en ook de spreiding over de inkomensdecilen. De spreker noemt het project veelbelovend en hoopt op groen licht voor de Vlaamse deelname. De gesprekken om aan dit project deel te nemen, zijn aan de gang. Met haar dienst Simulaties heeft de Vlaamse administratie zelf de nodige expertise in huis, verzekert hij. Samenwerking in het kader van Belmod is zowel nuttig voor de analytische fase als voor de simulatie van de genoemde harmonisering van inkomensconcepten of de clustering van sociale correcties, zonder telkens opnieuw toestemming te moeten vragen om persoonsgevoelige data te gebruiken.

In het ruimere perspectief van de evolutie naar het prestatiegeïntformeerd begroten werd in 2019 een 'pilot spending review' uitgevoerd over de dienstencheques, die gevolgd werd door de meer omvattende VBH. Dit is volgens de spreker geen eindpunt. Het is de bedoeling dat beleidsdomeinen op regelmatige basis een spending review uitvoeren van een uitgave met een substantiële omvang, of dat ze meewerken aan beleidsdomeinoverschrijdende uitgaventoetsingen.

De spreker stelt voor om, naast het lopende project, samen met het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te kijken naar de wisselwerking tussen het groeipakket en de federale fiscale voordelen voor kinderen ten laste, niet alleen voor de sociale toeslagen maar ook voor het basispakket. De betrokken departementen beschikken over de nodige data en machtigingen om een dergelijke analyse uit te voeren. De spreker is zich ervan bewust dat dit tijd zal vergen, maar de onderzoeksvragen zijn zeker relevant.

## **II. Bespreking**

### **1. Vragen en opmerkingen van de leden**

#### **1.1. Tussenkoms van Maurits Vande Reyde**

*Maurits Vande Reyde* vindt het logisch dat men in de beperkte tijd de sociale correcties slechts in kaart kon brengen, maar is ook blij met de vervolgstappen. Hij acht het genoemde totaalbedrag van meer dan 2,5 miljard euro aanzienlijk en het is dan ook nodig eventuele contraproductieve effecten en de samenhang met maatregelen van andere beleidsniveaus te onderzoeken.

Het lid heeft een aantal technische vragen over het vervolgtraject. Wat is de timing van het verdere onderzoek naar de interacties tussen de verschillende sociale correcties? De administratieve kost per Vlaamse sociale correctie zal in kaart worden gebracht. Welke efficiëntiewinsten kan een betere stroomlijning opleveren?

Voorts waardeert het commissielid het aangekondigde onderzoek naar de interacties tussen Vlaamse en federale sociale correcties. Waar werken de verschillende bevoegdheidsniveaus elkaar tegen of kunnen ze elkaar versterken? Dit lijkt hem mogelijk nog nuttiger dan de discussie over de bevoegdheidsverdeling en eventuele verdere staatshervormingen. Het groeipakket kwam reeds ter sprake, maar zijn er andere sociale correcties die op die manier zullen worden onderzocht? Is de samenwerking met de FOD Sociale Zekerheid nu al concreet of gaat het vooralsnog om verkennende gesprekken? Wordt bekeken of nog andere federale overheidsdiensten bij deze oefening kunnen worden betrokken?

Maurits Vande Reyde informeert of de gegevensdeling in het kader van Belmod er ook voor kan zorgen dat burgers, zoals bijvoorbeeld mensen met een beperking, gegevens slechts één keer aan een overheid moeten bezorgen in plaats van telkens opnieuw hetzelfde te moeten aantonen. Dat zou een enorme vooruitgang zijn.

Tot slot vraagt het lid of het, in het perspectief van de prestatiebegroting, ook de bedoeling is om outputgerelateerde vragen te stellen over de diverse soorten correcties en of fiscale uitgaven.

#### **1.2. Tussenkoms van Björn Rzoska**

*Björn Rzoska* vindt het overzicht dat het rapport biedt zeer interessant. Het is inderdaad zaak om nu, na de beschrijving, de volgende stap te zetten. Het gaat om

een aanzienlijk bedrag, ook al daalde het in 2020 licht door de coronacrisis, wellicht door de vermindering van de sociale correcties bij De Lijn.

Ook hij informeert naar de timing van de vervolgstappen die op pagina 54 van het eindrapport worden opgesomd (administratieve kost per sociale correctie, interactie tussen sociale correcties en fiscale regelingen, effecten op de participatieaan-slagvoet, risico op promotie- of werkloosheidsval).

Klopt het dat de spreker de wisselwerking tussen kinderbijslag en de fiscale voordelen voor kinderen ten laste als volgende spending review naar voren schuift? De Vlaamse Regering en het parlement zullen daarover moeten beslissen.

Waarom werd een sociale correctie als het niet-medische zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden (pagina 10) uiteindelijk niet opgenomen en de toelagen voor huisartsenpraktijken (pagina 33) wel?

Tot slot merkt het lid op dat op pagina 56 van het rapport de namen van de leden van de projectgroep onleesbaar zijn gemaakt. Wat is er gevoelig aan die informatie? Klopt het dat de samenstelling eind juni nog gewijzigd is?

### 1.3. Tussenkoms van Koen Van den Heuvel

Ook *Koen Van den Heuvel* gewaagt van een belangrijke oefening. Het rapport biedt een mooi overzicht, maar er is inderdaad nog een vervolgtraject nodig. Uiteindelijk moet een en ander vertaald worden in politieke initiatieven en dat zal nog het meeste moed en daadkracht vergen, voorspelt hij. De goede fundamenteen die daarvoor nodig zijn, zijn alvast gelegd in wat voorligt.

Het lid vindt het positief dat de wisselwerkingen tussen de Vlaamse en federale bevoegdheden bekeken worden, want voor de burger telt immers de sociale correctie die hij ontvangt, ongeacht van welke overheid die afkomstig is. Daar komt bij dat alles ook duidelijker wordt als de bevoegdheidsverdeling juist zit. Men mag volgens het lid stellen dat daar verbeteringen mogelijk zijn. De kinderbijslag en de fiscale uitgaven voor kinderen ten laste zijn daar een voorbeeld van. Het zou een stap vooruit zijn mocht in een volgende staatshervorming geregeld worden dat fiscale uitgaven in een bepaald domein alleen kunnen op het niveau dat ook materieel bevoegd is. Men moet zich niet neerleggen bij de huidige situatie, benadrukt hij.

Voorts pleit het commissielid ervoor om in de analyse van de sociale correcties in de kinderbijslag ook mee te nemen dat het klassieke gezin niet langer de enige samenlevingsvorm is.

### 1.4. Tussenkoms van Philippe Muyters

*Philippe Muyters* ondersteunt ten volle de VBH. De regering en de administratie hebben het lef daartoe getoond en verdienen de steun van het parlement. Het gaat om een nieuwe kijk op financiën en begroting die door de meerderheid in dit parlement ten volle wordt ondersteund, en waarin eerder wordt gekeken naar het effect van uitgaven dan waaraan ze worden uitgegeven. Belangrijk is wel dat ministers en administraties beseffen dat telkens een hoger niveau zal worden verwacht van de spending reviews en heroverwegingen, zodat een steeds beter beleid mogelijk wordt.

Verder is het, zolang niet alle bevoegdheden in één hand zitten, nuttig om te weten hoe maatregelen van verschillende niveaus op elkaar inspelen, ook al kan men niet garanderen dat ze steeds in dezelfde richting werken.

Voor de spending reviews verwacht het lid het engagement van alle Vlaamse ministers maar ook van de hele administratie. Dit vergt immers voldoende mankracht en inzet.

## **2. Repliek van Koen Algoed, covoorzitter van de projectgroep Sociale correcties**

*Koen Algoed* legt uit dat Belmod een onderzoeksproject is. Het gaat niet om aangiften van burgers. Het doel is dat de deelnemende onderzoeksinstellingen en administraties de impact van hun voorstellen zo volledig mogelijk (ook over de verschillende beleidsniveaus) kunnen analyseren en over de machtiging beschikken om te werken met persoonsgevoelige data en zelf simulaties uit te voeren. De gesprekken lopen al een tijd en moeten eindigen in een overeenkomst met de FOD Sociale Zaken, hopelijk in het najaar van 2021.

Wat betreft de mogelijke efficiëntiewinsten, meent de spreker dat het bundelen en harmoniseren van sociale correcties tot een kostenbesparing in het administratief beheer kan leiden, naast de vereenvoudiging en transparantie die dit oplevert. Zo wil men ook meten in welke mate rechthebbenden zulke premies opvragen.

De effecten van het groeipakket zullen geëvalueerd worden door het betrokken beleidsdomein. Zij zullen evalueren wat de invloed zou zijn van meer vrijheidsgraden, bijvoorbeeld in de vorm van fiscale uitgaven. Kan dit dan worden omgezet in functie van sociale toeslagen? Dit kadert ook binnen de hoorzittingen van de Werkgroep Institutionele Zaken van het Vlaams Parlement, waar vorige week door quasi alle sprekers werd gesteld dat de fiscale bevoegdheid het best aansluit bij de materiële bevoegdheid (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1010/1). Naast het onderzoeken van de samenhang, is de vraag volgens de spreker dus ook wat het betrokken beleidsdomein zou kunnen doen met de budgettaire massa aan fiscale uitgaven, ter ondersteuning van de gezinnen – waaronder uiteraard ook de niet-klassieke gezinsvormen.

Overigens komen de administratieve kosten inzake kinderbijslag ook terug in het eindrapport van de projectgroep Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, waarin men een vergelijking maakt met andere landen. Dergelijke benchmarks kunnen een eerste indicatie geven van de mogelijkheid om het goedkoper te doen. De vraag is ook of in een digitale wereld geen verdere stappen gezet kunnen worden op het vlak van de uitkering, waarin nu verschillende instanties actief zijn. Ook in andere domeinen kunnen de overheadkosten volgens de spreker nog teruggedrongen worden.

Wat de timing betreft, mikt Koen Algoed op 2022-2023. Dit zal onder meer afhangen van de beschikbaarheid van de data en de prioriteiten die de Vlaamse Regering zal bepalen. Kiest men bijvoorbeeld voor een focus op de wisselwerking of op de administratieve kosten? Wellicht zal een onderzoeksagenda worden afgesproken in functie van de beschikbaarheid van de mensen.

De uitkering voor zwaar zorgbehoevenden wordt gemoduleerd volgens objectieve omstandigheden, namelijk de zorgbehoefte, en kan niet of moeilijk gesimuleerd worden. Vandaar de keuze van de projectgroep om te focussen op sociale correcties die op gang worden gebracht door het inkomen of een statuut. De toelage voor huisartsenpraktijken is wel inkomensgerelateerd en werd daarom dus opgenomen.

Het groeipakket werd niet meegenomen in de focus van de projectgroep omdat het een relatief jonge Vlaamse bevoegdheid betreft.

De spreker geeft aan dat de namen van de leden van de projectgroep eerst publiek waren, tot de data protection officer erop wees dat dit privacygevoelige informatie is. De rapporten werden dan op dat punt bijgewerkt. Inhoudelijk is er aan de

rapporten niet geschaafd. De naam van een ambtenaar die een deelproject heeft uitgevoerd, is ook geen nuttige informatie. De samenstelling van de projectgroep wijzigde naargelang de beschikbaarheid van de betrokken ambtenaren. Er zijn geen veto's gesteld en er is niet ingegrepen.

Tot slot benadrukt Koen Algoed dat het prestatiegeïnformeerd begroten een leertraject is. Zolang er stappen in de goede richting worden gezet, is hij een gelukkig mens, besluit de spreker.

Steven VANDEPUT,  
voorzitter

Maurits VANDE REYDE,  
verslaggever

**Gebruikte afkortingen**

|           |                                                                                                                             |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| FOD       | Federale Overheidsdienst                                                                                                    |
| HIVA      | Hoger Instituut voor de Arbeid (van de KU Leuven) (nieuwe benaming voluit = Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving) |
| KU Leuven | Katholieke Universiteit Leuven                                                                                              |
| VBH       | Vlaamse Brede Heroverweging                                                                                                 |